

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

§. 1. De Natura, Varietate, & Licentia Juramenti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

quas firmandas adjicitur, locus sit, idcirco tam de Judiciali, quam Extrajudiciali, tam de Assertorio, quam de Promissorio juramento differemus, prius tamen præmittitur

§. I.

De Natura, Varietate, & Licentia Juramenti.

2. Sciendum i. *Jurjurandum*, seu *Juramentum* dici *jure*, ut nimirum ipso nomine insinuetur, id, quod juratur, instar Juris habendum & sanctè observandum esse, in reverentiam scilicet Divini Nominis, & Veracitatis; siquidem per omne Juramentum invocatur & assumitur ipse Deus in testem, atque in confirmationem illius, quod asseritur vel promittitur. Et hinc juramentum est actus moralis, quo Deus vel collitur, si ritè & cum veritate, vel offenditur, si malè aut falsò juretur. Et quamvis non requiratur essentialiter verba, cum per alia quoque signa, imò etiam sola mente & actu merè interno Deus, utpote scrutator cordium, in testem vel testimonium vocari possit, ordinariè tamen solet, & pro foro externo ferè debet præstari per verba, sive dein accedat alia solennitas, v. g. tactus Evangeliorum, vel alterius rei sacra, sive non.

3. Sc. 2. Verba, quibus juratur, posse esse varia, modò sint talia, quæ vel ex se & institutione sua: vel ex consuetudine & sensu communi: vel saltem ex intentione proferentis significant invocationem Dei in testem, utpote quæ est de essentia juramenti. Ex se ac institutione sua, & quidem explicitè juramentum continent hæc verba: juro: per Deum: juro per Deum: testem invoco Deum: testis mihi sit Deus: sic me Deus adjuvet &c. Implicitè autem ista: Cælum & terram testes invoco: per cælum: per templum Dei: per fidem Dei: per fidem Catholicam: per S. Evangelium: per Deiparam: per Sanctos &c. quia in hujusmodi creaturis speciali quodam modo repræsentatur Bonitas & Veritas Dei, adeoque Divinum Numen; proin invocatio talium creaturarum in testimonium, in quibus specialiter relucet Deus, Deus ipse censetur invocari in testem illius, quod asseritur vel promittitur cum relatione ad ipsum Creatorem. Pariter implicitè Deum assumit in testem, si quis dicat: dispeream: moriar: Deus me puniat: Deus non habeat partem in me: vivus hinc pedem non moveam: Diabolus me rapiat: per salutem meam &c. si non ita est; quia hujusmodi imprecationes vel execrationes habent hunc sensum: si mea dicta non sint vera, Deus, quem in testem voco, mori me faciat, puniat, Dæmoni, Orco &c. me tradat. Ex communi persuasionem hominum & consuetudine pro juramentis, saltem in Germania, habentur hæc verba: per animam meam: in anima mea: mein Seel: auf mein Seel: mein Ahd: auf mein Ahd; quia in anima humana specialiter relucet imago Dei. Ex intentione proferentis evadunt juramenta, si quis dicat: Deus scit, ita esse: Deus videt conscientiam meam: Deus mihi testis est: coram Deo loquor: vivit Deus: Deus est veri-

tas &c. quamvis enim hujusmodi verba secundum se sint indifferentia, & per se juramenta non sint, si scilicet proferantur enuntiative vel narrative tantum, quòd Deus cognoscat &c. ita esse; sunt tamen juramenta, si proferantur invocative, seu cum intentione Deum vocandi in testem. Pariter seclusa intentione proferentis juramenta non sunt hæc & similes comparationes: tam verum est hoc, quam verum est, Deum esse in cælo, in Eucharistia &c. quam verè est Deus: quam verè Deus est veritas: quam verè Christus est mortuus: quam verum est Evangelium &c. Siquis tamen per ejusmodi modos loquendi vellet omnino parere suis dictis certitudinem adstruere cum certitudine Evangelij, existentia Christi in Eucharistia, vel alia veritate fidei & Divina, blasphemus esset, juramentum tamen non ederet, quamdiu per hæc verba non intendit Veracitatem Dei invocare in testimonium. Sed plerumque fortassis solent homines ejusmodi verba solum enuntiative proferre, & tantum aliquam similitudinem, non paritatem insinuant inter veritatem sui dicti, & inter veritatem fidei, v. g. hoc est verum, sicut verum est Deum esse in cælo, sicut verum est Evangelium &c. Quo pacto aberit & blasphemia & juramentum, plerumque tamen non levitas & aliqua irreverentia erga Deum & res Divinas.

Sc. 3. Juramenta non esse i. si quis juret per falsos Deos, per Jovem &c. aut per diabolum, aut aliam creaturam, quam quis habet pro Deo, vel in qua non specialiter relucet Deus aut aliqua ejus perfectio. Infideles tamen, qui jurant per falsos Deos, obligantur nihilominus propter suam conscientiam erroneam, & si falsum jurent, sunt formaliter perjuri, per can. 16. caus. 22. q. 1. quamvis materialiter tales non sint, utpote propriè & rectè non jurantes: imò tenentur servare fidem non vi juramenti, sed ex alia virtute, puta fidelitatis, aut justitiæ &c. 2. Siquis dicat: verè in veritate: Wahrlich: Wahrhaftig: sitamen talia per errorem haberet pro juramentis, eaque adhiberet ad confirmandam rem falsam, pejeraret formaliter, uti jurantes per falsos Deos. 3. Siquis dicat: per fidem meam: bey meiner Treu: in fide Sacerdotis, Religiosi, viri Nobilis &c. bey meinem Adelichen (Fürstlichen / Gräfflichen &c.) Ehren und Treu: hæc tamen ultima apud Personas Principes & Nobiles habentur loco juramenti in Camera Imperiali, teste Gail & Mynd. cent. 1. observ. 17. & juramento equiparantur, non tamen quoad pœnas. 4. Siquis dicat: per meam conscientiam: in mea conscientia: testis est mihi conscientia mea &c. quia denotat tantum, se loqui, quod scit. 5. Siquis dicat: quam verè vivo: quam verè sum hic: quam verè sum homo: quam verè sum sacerdos: quam verè sol lucet &c. 6. Siquis dicat: sum iniquus: habear mendax &c. si hoc non ita sit.

Dico i. Juramentum definitur esse invocatio Divini Nominis in testimonium. Ita S. August. de Serm. Dom. in Monte c. 17. S. Thomas

2. 2. §. 89. a. 1. Theologi & Jurisconsulti communiter. Addunt aliqui, ad faciendam simulationem dicto, aut promissionem firmandam: sed non est necesse addere. Per tō Divini Nominis, vel Nominis (utrumque enim legitur apud Auctores) intelligitur ipse Deus, vel potius Veracitas Divina, falli & fallere nescia, quæ invocatur, ut contestetur veritatem dicti, si voluerit, & quando voluerit, vel in hac vel in altera vita; non enim petitur à Deo absolute, ut statim aliquo signo confirmet veritatem, quam asserimus, vel promissionem, quam facimus. Juramentum igitur est invocare vel assumere ipsum Deum in testem alicujus rei. Differt Juramentum à Voto, quod Votum non sit invocatio Dei in testem, sed promissio Deo facta. Porro ut Juramentum subsistat & obliget, debet ista invocatio Dei in testem non tantum fieri verbaliter & materialiter: nec debet fieri simulate sine animo jurandi, aut se obligandi. Et qui fide & simulate sic juraret falsum, peccaret mortaliter, cum sit Deo graviter injuriosum, licet solum apparetur & simulate adducatur in testem falsi: venialiter verò, si juret verum, nihil id faciat in Judicio, vel in contrahendis magni momenti; tunc enim mortaliter delinqueret; quia Judicem, vel contrahentem secum, in re gravi decipere, utique peccatum grave foret; nisi nempe aliquis inique adigeretur ad jurandum; tunc enim non videtur graviter peccare simulando, se jurare. Interim licet aliquis, qui fide jurat, non obligetur vi Juramenti, utpote quod nullum est, poterit tamen aliunde, vel ex fidelitate, vel ex iustitia, vel ex charitate, ut vitetur scandalum &c. obligari ad præstandum id, quod promittitur Juramento ficto.

Dico 2. Juramentum dividitur in Judiciale & extrajudiciale. Illud in & istud extra Judicium præstatur, sive sponte, sive ad mandatum Judicis vel Juris. Judiciale subdividitur in Juramentum calumnie: malitia: veritatis: utilitatis: de quibus partim ad tit. de Juram. calum. partim ad tit. de Testib. scilicet de Juramento testium. Item in Juramentum liti decisorium & Juramentum in litem. Liti decisorium est, quod præstatur à Parte alterutra litigante liti finiendæ gratiâ in defectu aliarum probationum: est triplex. 1. Voluntarium, quod fit voluntariè & ex conventionem Partiu, & si quidem fiat extra Judicium, potius diceretur extrajudiciale: si verò in Judicio, non tamen approbante Judice, rectè refertur ad Judiciale, quamvis voluntarium sit eatenus, quatenus à Parte altera, cui deferretur, recusari, vel referri deferenti, ut iste juret, vel præstari pro libitu potest, sicut quando deferretur extra Judicium ad impediendam litem. l. 12. §. 1. 2. C. de reb. cred. c. fin. h. t. junctâ gl. & ibi DD. quia Pars non potest cogere Partem ad Jurandum. 2. Judiciale specificè sumptum, quod in Judicio, approbante Judice, à Parte deferretur Parti. Et hoc Juramentum absque justa causa à Parte recusari non potest, sed debet vel præstari, vel referri illi, qui detulit, ac peti, ut ipse juret. l. 12. §. 2. cit. l. 24. §. 6. ff. h. t. c. fin. Lib. II. R. P. Pickler.

cit. quia manifesta turpitudinis, & confessionis est: nolle nec jurare, nec jusjurandum referre. l. 38. ff. eod. Causa justa recusandi foret v. g. ignorantia vel oblitio probabilis rei, circa quam deferretur Juramentum; nemo enim jurare tenetur circa rem, quam ignorat. Excipe cum d. c. fin. actionem famosam, v. g. furti &c. nam in hujusmodi actione non licet referre Juramentum; quia qui convenitur actione famosa, v. g. furti, certò scit, an v. g. equum furto subdixerit vel non, quod tamen certò scire non præsumitur deferens Juramentum. 3. Necessarium, quod à Judice ipso ob defectum plenæ probationis, seu in hujus Supplementum, deferretur alterutri Parti; & hinc appellatur etiam Suppletorium, vel, si deferatur Reo, ut se purget Juramento, Purgatorium. Nec interest, utrum Judex deferat seu offerat Parti Juramentum ex officio, vel ad instantiam alterius Partis. Necessarium verò nuncupatur partim ideo, quia Judex ob inopiam probationis sufficientis necesse habet deferre, partim ideo, quia à Parte, cui delatum est, referri nequit deferenti, vel absque justa causa recusari, sed necessariò præstari debet, nisi velit causâ cadere. c. fin. l. 12. §. 2. cit. & ibi communis.

Juramentum in litem vocatur, per quod deciditur æstimatio rei, seu quò æstimatur lis, sive res in Judicium deducta; & hinc etiam æstimatorium liti appellari potest. Triplex iterum distinguitur. 1. De veritate, quando jurat Actor de pretio & valore intrinseco, quem res habet independenter ab extrinseca affectione, vel lucro & interesse, quod quis potuisset inde percipere, vel damno, quod ex rei carentia subijt: ut si spoliatus aliqua re juret, rem sibi vi ablatam valere tanti. c. fin. de his, quæ vi. 2. De Affectione, seu Juramentum affectionis, quando Actor jurat non de valore rei per dolum aut vim sibi ablata intrinseco, sed quanti ipse æstimet juxta suum affectum. l. 4. ff. ibi gl. V. ex magna causa ff. de in litem jurando. v. g. liber, quem tibi alius abstulit, re ipsa constaret solum 3. florenis, tu verò propter gustum, quem in eo habebas, vel propter notas, quas in eo magno labore fecisti, vel propter gratissimam manum, à qua accepisti, æstimas illum pro 12. florenis. 3. De interesse, quando jurat Actor, se ex re sibi rapta vel non restituta potuisse facere magnum lucrum, vel passum esse notabile damnum. l. 3. ff. eod. v. g. deposuisti pecuniam apud Titium, iste tamen post lapsum temporis vel sententiam Judicis eam non reddidit dolose, ac propterea crescente interim pretio frumenti incurristi grave damnum, quia propter defectum pecuniæ emere non poteris, quando frumenti pretium erat minus: Judex igitur petet à te, ut jures non de quantitate pecuniæ, utpote quæ certa est, nec de speciali affectione, quam habuisti erga hanc pecuniam, sed super damno, quod inde injustè tibi illatum. Ceterum Juramentum in litem tantum deferretur propter dolum alterius, non propter culpam Juridicam. per l. 2. §. 5. ff. eod.

Dico 3. Juramentum celeberrima divisione etiam dispelcitur in Assertorium & Promissorium.

Uu

sorium.

forium. *Affertorium* est, quo confirmatur dictum, vel aliqua res præiens aut præterita, imò etiam futura, modò non sit aliqua actio ponenda vel omittenda ab ipso jurante; ut si jures te esse nobilem, te hoc vel illud vidisse, audivisse, cras pluviam futuram &c. *Promissorium*, quo confirmatur promissio aliqua de dando, faciendo, omittendo aliquid à te in futurum; cujusmodi juramentum adjicitur promissionibus, pactis, & contractibus firmandis; item minis de infligenda poena, vel sumenda vindicta, & hoc posterius appellatur *Comminatorium*. Requiritur ad juramentum Promissorium veritas intentionis, & executionis seu facti, qua quis in animo habet servare illud, quod promittit, suòque tempore servat. S. Th. 2. 2. q. 89. a. 7. in C. Si juramento Affertorio vel Promissorio adjiciatur aliqua imprecatio. v. g. peream: subita morte corruam: sic me Deus adjuvet: hæc mihi faciat Dominus, &c. hæc addat &c. nisi hoc verum sit, vel nisi hoc fecero; appellantur *Imprecatoria*, vel *Execratoria*. Si non tantum verbis, sed simul etiam interveniente actione reali fiant, v. g. tactu Evangeliorum, sceptri, vexilli, aut elevatione digitorum, vocantur in Jure *Corporalia*. per c. 4. de Elect. in 6. aut *Solemnia*, cujusmodi præstantur in Judicijs ad mandatum Judicis, in homagijs, & quando promittitur fidelitas ad mandatum Superioris, & in Professione Fidei ad mandatum Juris. Si absque imprecatione, vel absque actione & ceremonia simili præstantur, sunt *Simplicia*.

- 9 Dico 4. Jurare licitum est quandoque, si scilicet habeat juramentum tres comites, veritatem, judicium, & iustitiam. S. Thomas 2. 2. q. 89. a. 2. seqq. & communis aliorum. Patet ex Deut. 6. Dominum Deum tuum timebis, & per nomen illius jurabis. Ex Psal. 62. Laudabuntur omnes, qui jurant in eo. Et ex Jerem. 4. Jurabis, vivit Dominus, in veritate, & in iudicio, & in iustitia. Concordat c. 26. h. 1. ubi etiam Religiosis & Sacerdotibus permittitur; quamvis illis non deferendum sit juramentum, nisi causa sit gravis. can. 4. caus. 2. q. 5. Accedit praxis tribunalium, & ratio; quia juramentum est actus Religionis & Patriæ, quo exhibemus cultum Divinæ Veracitati. Hinc tamen non sequitur, juramentum passim esse frequentandum, sicut alia opera bona, v. g. oratio, elemosyna &c. quia juramentum est de illo bonorum genere, quæ non prosunt, nisi supposita necessitate vel utilitate, sicut medicina. Et hinc addidi, quandoque, & si habeat tres comites &c. sine quibus juramentum non Dei cultus est & actus Patriæ, sed offensa Dei. Atque de juramentis, quæ temerè & sine dictis comitibus fiunt, intelligendi sunt textus Scripturæ, Ecclesiastici 23. vir multum jurans replebitur iniquitate. Et Matt. 5. ubi Christus jubet non jurare omnino, neque per cælum, neque per terram &c. sit autem sermo vester, est, est; non, non: quod autem his abundantius est, à malo est. Et Jacob 5. ante omnia, fratres mei, nolite jurare. Ceterum veritas adest tunc, quando quis moraliter certo judicat ex motivis, quæ in tali materia

non facile fallunt, rem ita se habere, & absque prudenti formidine, ne res aliter se habeat, quam ipse enuntiat: adeoque non sufficit quæcunque probabilitas, quæ alias extra juramentum sufficit ad aliquid affirmandum. Haun. in 5. tr. 4. n. 760. In favorabilibus tamen, v. g. dum inquiritur de alicujus dignitate & idoneitate ad Ordines, Beneficium &c. ad jurandum, quòd talis sit dignus, sufficere probabilitatem, ait idem Haun. n. 62. & probat ex c. un. de Scrut. in Ord. faciendo. Itaque veritas juramenti desumitur non tam ex objecto, sed re jurata, quàm à mente & iudicio jurantis. *Judicium* datur, si juramentum fiat discretum cum reverentia, & non sine justa causa necessitatis vel utilitatis; seu quando non temerè juratur, nec sine debita reverentia. *Iustitia* dicitur tunc, si objectum, super quo juratur, non sit illicitum vel peccaminosum: seu si res, quæ promittitur, non sit inhonesta, & quæ assertur, non sit talis, quæ sine peccato dici vel promolari nequit.

Quæres, quale peccatum sit jurare deficiente una ex prædictis conditionibus? R. 1. Si desit veritas in juramento assertorio, vel intentio implendi in promissorio, semper est peccatum morale, etsi jures in materia levi, v. g. non abstulisse crucigerum, vel te daturum alteri crucigerum; aut licet jures ex joco tantum; nisi verba juramentum denotentia proferas absque animo jurandi vel promittendi, idque audientes ex modo loquendi facile possint cognoscere. Atque hoc procedit, etsi jures ex optimo fine; quia perjurium, seu juramentum falsum, semper est gravissima injuria contra veracitatem Dei, utpote per quod Deus invocatur ad testificandum falsum de mendacium. Hinc inferitur, etiam grave peccatum esse, si rem, de qua dubitas, affirmes pro certo cum juramento, vel si absolute sub juramento promittas aliquid, quod judicas te præstare non posse, aut falsum de hoc dubitas. A perjurio autem excusantur, qui cum animo implendi faciunt juramentum comminatorium, vel promissorium, si mutatis postea circumstantijs, aut conditionibus, sub quibus juraverunt, non impleant, quod juraverunt, v. g. parentes, qui jurant filiis verbera, & illi, qui et urbanitate jurant, se non præcessuros, licet postea contrarium faciant; quia videntur jurare sub conditione, nisi filius se emendaverit, veniam petierit, aut majus speretur bonum et omissione verberum, aut nisi nimis importune urgeantur ad præcedendum. Item juramenti promissorii violatio in re levi, si nempe non exequaris, quod promissisti, peccatum duntaxat veniale continet, sicut violatio voti in re levi. Suar. to. 2. de Relig. lib. 3. de Juram. c. 16. n. 9. seqq. quia nullus, in cujus gratiam juratur, censetur rationabiliter alterum obligare sub gravi ad præstandam rem levem. R. 2. Jurans deficiente solo iudicio per se venialiter tantum peccat; quia non videtur esse gravis irreverentia erga Deum invocare ejus testimonium sine necessitate aut absque sufficienti causa, sicut pronuntiare sacratissimum nomen

Esse absque iusta causa. Per accidens tamen sit mortale, si quis gravem negligentiam committat in inquirenda veritate & iustitia, ad iurandum absque gravi culpa requisitis, uti contingit facile apud illos, qui passim & absque ulla ferè consideratione jurant ad obvia quæque, aut consuetudinem frequenter iurandi non student deponere. *2.* Siquis juret sine iustitia, peccat vel mortaliter, si res, super qua fit iuramentum promissorium, sit peccatum mortale, v. g. homicidium: vel venialiter, si illa res sit duntaxat peccatum veniale, v. g. mendacium, levis percussio &c. Ita communis DD. quorum auctoritate potius hic standum, quam ratione; argumenta enim, quæ afferri possunt pro hac distinctione, probare videntur, vel semper esse peccatum mortale, quod nullus asserit, vel semper veniale, quod admodum pauci docent. An verò iuramentum assertorium, quo v. g. cum peccato mortali detractionis manifestatur alterius grave delictum, sit pariter peccaminosum graviter, dubium est: mihi videtur regulariter loquendo solum esse peccatum veniale; quia puto, gravem irreverentiam non inferri Deo, si non adducatur in testem falsi, vel ad grave peccatum quasi sub obligatione faciendum. Veniale item non excedit, si quis sub iuramento promittat rem indifferentem, nullique utilem, v. g. se non usurum posthac cæruleo pallio: item si quis juret, se omisurum rem bonam, ad quam non obligatur, v. g. se non ingressurum Religionem; ut habet communis contra Sylv. & alios; quia non videtur esse gravis indecentia confirmare per Deum, se facturum, quod quis licet fecit, vel omisurum, quod licet omittit. Sed occasione veritatis in iuramento necessaria oritur grave dubium, an cum æquivocatione licet iurari possit? ad quod *2.* & *11.* Dico *5.* Jurare cum æquivocatione, aut restrictione mentis sensibili, licet tunc, quando alias ea uti licitum est, scilicet quando gravis causa necessitatis vel utilitatis specialis adest. Ratio, quia non deficit veritas, nec iudicium, nec iustitia. Vid. Haum. *2.* n. 780. Quando nam verò, etiam in iudicio, uti liceat æquivocatione, discere potes ex *Tit. de Confessis* n. 20. *Ex preced.* ex quibus etiam deduces *1.* eum, qui vulgavit de altero crimen occultum, quod tamen ille verè commisit, recantare posse ac debere, si aliter ablatum honorem restituere non possit, dicendo cum iuramento, *se alteri fecisse injuriam*, dum hoc crimen de illo sparsit; quia in vero aliquo sensu hoc dicere potest. *2.* Consiliarium, qui interrogatur curiosè ab alio, quid hodie actum sit in Consilio, non peccare, si dicat, se non scire, subintelligendo, *scientia communicabili*. *3.* Eum, qui promissit alicui Matrimonium, scit tamen, se hac promissione non amplius ligari, posse jurare, se non promississe, subintelligendo, *ut teneatur promissione*. *4.* Mulierem, quæ occultè commisit adulterium, posse id Marito interroganti negare cum iuramento, subintelligendo, *ut illud manifestare teneatur*. *5.* Eum, qui occidit hominem inculpabiliter, & a iudice interroga-

tur, an non occiderit, posse negare etiam cum iuramento, scilicet intelligendo in eo sensu, in quo Iudex interrogat, nimirum *culpabiliter* se occidisse &c. Quia hæc omnia negari possunt in vero sensu, quem verba in his circumstantiis prolata habent, licet simul etiam habeant alium sensum, & æquivoca sint. Nam *æquivocatio* nihil est aliud, quam locutio ambigua, quæ vi verborum, in his circumstantiis prolatorum, habet duplicem sensum, unum verum, & alterum falsum. Quamvis in allatis exemplis reperiatur potius sensibilis restrictio mentis, quam æquivocatio presè sumpta: sed si restrictio est *sensibilis*, de ea idem tenendum est, quod de æquivocatione. Quoniam verò contingere potest, præsertim apud homines minus doctos, ut in hoc vel illo casu particulari non sciant modum tegendi veritatem per æquivocationem, notandum est, sufficere, ut aliquis saltem in genere sciat, se posse absque mendacio veritatem tegere, tamen si in hoc particulari casu modum istum ignoret. Et hinc, si talis intendat jurare in eo sensu, quem vir doctus reperiet, & saltem generaliter sciat, verum sensum ibi reperiri posse, immunis erit à peccato perjurij. Palao *part. 3. d. 1. pu. 7.* cum Suar. & Sanch.

Dico *6.* Ex iusta causa licitum est aliquem inducere ad iurandum, quem probabiliter credis pejaturum, aut per falsos Deos iuraturum. Communis cum S. Th. quia in petitione iuramenti per se nihil mali continetur; non enim petitur, ut alter falsò juret, aut per falsos Deos, sed absolute ut juret: proin si alter falsò juret, aut per falsos Deos, suæ debet imputare malitiæ, non petenti iuramentum; nemo enim cum suo gravi incommodo tenetur alterius impedire malitiam. Dixi, *ex iusta causa*, v. g. magnæ utilitatis consequenda, vel magni incommodi avertendi; ea autem seclusa qui petit, non *permittere* solum, sed *promovere* censetur perjurium, & sic est causa peccati, consequenter peccat & ipse tum peccato perjurij, tum peccato scandalij; quia ex virtute Religionis tenemur Deum non inducere in testem falsi sive per se sive per alios, & ex virtute Charitatis tenemur vitare scandalum & ruinam spiritualem alterius.

Dico *7.* Jurare extra iudicium possunt omnes rationis compotes: at in iudicio jurare aliqui prohibentur, nempe *ij*, qui testes esse nequeunt juxta superius dicta *ad Tit. de Testib.*

§. II.

De Iuramento Judiciali, maximè Litis Decisorio.

Sciendum, & in memoriam revocandum, dupliciter accipi iuramentum Judiciale, *generice*, prout dicit omne iuramentum, quod præstat in iudicio, vel deferente iudice, vel Parte cum vel sine approbatione iudicis: ac *specificè*, prout dicit iuramentum *voluntarium* à Parte delatum Parti approbante iudice: huic opponitur *necessarium*, seu *suppletorium*, quod à iudice deferretur Actori, vel *purgatorium*, quod Reo. Solet autem ferè omne iuramentum

Uu 2

Judi-